

Coskun Küçüközmen

coskun@ekonomik-cozum.com.tr

Dünya Üniversitesi olmak

İyi bir üniversitede iyi bir eğitim görerek iş yaşamına ya da akademik yaşama esaslı bir bilgi ve altyapı ile atılmak şüphesiz her öğrencinin hayalidir. Bu hayalin gerçekleşmesi uzun ve zorlu bir maratona başarıyla tamamlamakla mümkündür. Ancak bu maratona uzun vadede neler getirip götüreceği ayrı bir tartışma konusudur.

Üniversiteler de bu maratonda en az öğrenciler kadar heyecanlı ve birbirleri ile rekabet halindedirler. Bu süreçte üniversitelerin sıkça dile getirdikleri iddiaları "dünya üniversitesi olmak" iddiasıdır. Hatta üniversiteler bu iddialarını daha da netleştirerek "Urfa'da Oxford vardı, biz mi okumadık" misali Ankara'nın Oxford'u, İstanbul'un Harvard'ı, İzmir'in Cambridge' benzetmelerini kendileri için sıkça yaparlar. Amerikan ve İngiliz okulları benzetmelerinin nedeni ise bu üniversitelerin neredeyse tamamının eğitim dilinin İngilizce olması.

Değerli okurlar, YÖK internet sitesinden elde ettiğim bilgiye göre (yanlış saymadıysam) bugün ülkemizdeki üniversite sayısı 173'e ulaşmış durumda. Bu üniversitelerin 107 tanesi devlet, 66 tanesi vakıf üniversitesi. İstanbul'da 45, Ankara'da 17 ve İzmir'de 9 üniversite var. Toplam 66 vakıf üniversitelerinin ise 52 tanesi üç büyük şehrimizde [İstanbul (36), Ankara (11) ve İzmir'de (5)]. Üniversitelerin başarı sıralamasında hiç kuşkusuz en önemli kriter öğretim üyelerinin bilimsel yayın sayısı. Genel kabul görmüş endekslerde taranan makale sayısı arttıkça üniversitenin de başarı basamağındaki sırası yükseliyor. Önemli olmaya başlayan diğer bir kriter ise mezunların iş bulma yüzdesi. İş bulma kriterinin en önemli alt kriteri ise hangi ücret aralığında iş bulunduğu. Üniversitelerin hepsini aynı kefeye koyup başarı sıralamasına tabi tutmak hatalı ve yanlış bir yaklaşım olarak değerlendiriliyor. Örneğin bir üniversitenin tıp fakültesi olması yayın kriteri çerçevesinde o üniversiteyi tıp fakültesi olmayan üniversitelere nazaran daha avantajlı konuma getirebiliyor. Zira tıp alanında vaka sayısı çok ve çeşitli, adeta her bir ameliyat bir makale konusu olabiliyor. Benzer durum iş bulma ya da ücret kriterlerinde iş okullarında (business schools) gözlemlenebiliyor. Üniversitenin büyük olması ve birçok fakülteyi barındırması oldukça maliyetli bir girişim. Zamanında devletin girişimi ile kurulan ve eğitimini başarıyla sürdüren köklü devlet üniversitelerimiz var. Vakıf üniversitelerinin birçoğunun kurulmasında ve öğretim üyesi ihtiyacının karşılanmasında devlet üniversitelerinin payı büyüktür. Ankara'da ODTÜ, Ankara, Hacettepe ve Gazi Üniversiteleri, İstanbul'da İTÜ, Boğaziçi ve İstanbul Üniversiteleri, İzmir'de ise Ege ve Dokuz Eylül Üniversiteleri bu konuya örnek olarak verilebilir.

Günümüzde üniversiteler arasındaki rekabet daha çok vakıf üniversiteleri arasında cereyan etmekte. Örneğin birçok vakıf üniversitesi tıp fakültesi oluşturma gayreti içinde. Bir diğer alan ise teknopark, tekno-kent kurma girişimleri. Sanayileşmenin yoğun olduğu yerlerde üniversite-sanayi işbirliği için eşsiz fırsatlar var. Dolayısıyla bu alanda da üniversiteler arasında belirgin bir rekabet göze çarpıyor.

Üniversiteye giriş sınav sonuçlarının açıklanmasından hemen ardından yaşanan tercih süreci her yıl farklı bir boyut kazanıyor. Zira heyecan faktörü sadece

üniversiteye girmek isteyen öğrencilerden değil, bu öğrencileri üniversitesine dahil etmek için birbiriyle yarışan üniversitelerden de geliyor. Sosyal medya uygulamaları ve sosyal medya tabanlı yenilikler bu süreçte damgasını vuruyor. Twitter, facebook, linkedin, youtube gibi bilinen sosyal medya araçlarının yanı sıra radyo ve televizyonlar, gazete ve dergilerde de bu rekabet gözlemlenebiliyor. Üniversiteler tarafından gerçekleştirilen "benden ne olur", "sorun anında yanıtlayalım" ve benzer türde girişimler öğrencilerin ilgisini çekiyor. Muhtemelen bu yıl bu araçlara mobil uygulamalar ve podcast'ler de eklenecek. Tüm bunlara rağmen öğrenim ücreti ve köklü üniversiteler olmaları nedeniyle devlet üniversiteleri vakıf üniversitelere nazaran daha çok tercih ediliyor. Vakıf üniversitelerinin burslu, yarı-burslu gibi kontenjanları da oldukça yüksek puan almayı gerektiriyor. Yeni açılan devlet üniversitelerine de talep oluyor elbette ancak bu üniversitelerin üst dilimlerden öğrenci almasının zaman alacağı aşikâr. Tüm bu gelişmeler karşısında üniversitelerin giderek ticarileşmesi de kaçınılmaz oluyor. Ticarileşme kötü bir şey olarak algılanmamalı. Ancak bu ticarileşme sürecinin kaçınılmaz ekonomik sonucu "kaliteden taviz" olabiliyor.

"Üniversiteler bir eğitim/bilim kurumu mudur, yoksa meslek okulu mu" türünden tartışmalar sıkça yapılmaktadır. Bir diğer tartışma konusu da "ihtisaslaşma" konusudur. Yani fakülte/bölüm sayısı itibarıyla çok fazla dallanıp budaklanmadan belli alanlarda eğitime yoğunlaşmak.

Günümüz internet teknolojisi ile dünyanın herhangi bir yerindeki üniversiteyi incelemek, mercek altına almak hatta onlara benzer stratejiler geliştirmek mümkün. Ancak bu girişimde öyle hemen başarılı olabilmek kolay değil. Öncelikle birinci sınıf insan kaynağına (öğretim kadrosu ve idari kadro) sahip olmanız gerekiyor. Bu kadronun oluşturulması birçok güçlüğü içeriyor. Yayın konusundaki başarıyı yayın sayısı ile ölçmek mümkün, ancak öğretimin kalitesinin ölçülmesi daha uzun bir süreyi ve dikkatli bir analizi gerektiriyor. Öğrencilerden her dönem sonunda doldurmaları istenen anketlerdeki soruları layıkıyla cevaplamaları için öğrencilere verilen bir eğitim yok (bildiğim kadarıyla). Her ne kadar Bologna süreci girdi/çıktıları bu açığı kısmen kapatmayı hedeflese de gerçek fotoğrafı elde etmek açısından yetersiz kaldığı da bilinen bir gerçek.

Öğrencilerin nasıl bir lise eğitiminden geldiği çok önemli. Beş seçenekten doğru olanı bulmaya dayalı bir sınav için hayatının en değerli yıllarını bilginin aslını öğrenmek yerine kastlı olarak verilen yanlış seçenekler arasından doğruyu bulmaya çalışarak öğrenmek ciddi bir zihinsel yorgunluk getiriyor ve yaratıcılığı başlamadan öldürüyor. Özellikle yabancı dilde eğitim veren üniversitelerin hazırlık sınıflarında öğrenme sürecinde ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Zira öğrenci orta öğretim boyunca sınavlara çalışmaktan ne bir kitap okumuş, ne de bir gazete, dergi takip edebilmiş!

Not: Yazımızın devamını www.ekonomik-cozum.com.tr den okuyabilirsiniz.